

P. B. AXELRODILLE

26. VII. 01.

Hyvä P. B.! Olen saanut kirjeenne ja lukenut sen huolellisesti (Aleksi samaten). Olen sangen iloinen, että esititte huomautuksenne niin yksityiskohtaisesti. Mutta suotta luulette, että olisin liian („aika”) „uppiniskainen”. *Kaikki* huomautuksenne (samoin kuin kaikki G. V:n huomautukset), jotka koskivat tiettyjen kohtien lieventämisestä, olen huomioinut, t.s. olen lieventänyt kaikkialla. „Kopeekka ruplan päälle” yhdistää kaikki työläiset: lisäksi sulkujen sisään „ekonomistien mielestä”. „Itsevaltiuden rajoittamisen” asemesta panin „hävittämisen”, kuten osoititte. Ss. 82—83, joilla puhuttiin varomattomasti siitä, miten aiomme käyttää liberaaleja (t.s. ajatukset oli lausuttu varomattomasti), *pyyhin pois* kokonaan niin kuin neuvoitte tekemään. Niin ikään lisäksi huomautuksen, jossa viitataan kirjaseenne „Historiallinen tilanne” ja sanotaan Teidän käsitelleen perusteellisesti tätä kysymystä, johon minä olen kajonnut vain sivumennen. Lisäksi muutaman sanan siitä, että voidaan olla iloisia, kun liberaalit (R.N.S:n persoonassa) ymmärtävät enemmän työväenliikettä. Pyyhin kokonaan pois kohdan, jossa „valitin” että Witten kirjelmä on ilmestynyt sellaisella esipuheella varustettuna. Niin ikään pyyhin pois vielä eräitä jyrkkiä sanontoja sekä artikkelin alku- että loppuosasta. Yleensä en ole lainkaan uppiniskainen, kun on puhe erillisistä lievennyksistä, mutta periaatteessa en vain voi luopua siitä ajatuksesta, että meillä on oikeus hutkia (ja me olemme velvolliset hutkimaan) R. N. S:ää poliittisesta tempuilusta. Hän on nimenomaan poliittinen tempuilija, siitä vakuutuin lopullisesti lukiessani ja tutkiessani yhä uudelleen esipuhetta, ja liitin

arvosteluuni kaiken, mitä viime kuukaudet ovat meille antaneet (t.s. „teljonokin” kanssa käydyt Verhandlungen *, sopimuksentekoyritykset etc.¹¹⁷), puhuin suuni puhtaaksi, kuten sanotaan, ja tein tilit selviksi tuon tyyppin kanssa. Koko kirjoituksen painopisteenä pidin sitä, että oli tehtävä selväksi kysymys, onko zemstvo perustuslaillinen. „Zemstvo”-liberalismilla pyritään vaikuttamaan samalla tavalla yhteiskuntaan kuin ekonomismilla työläisiin. Meidän on vainottava kumpaakin ahdasmielisyyttä.

Huomenna meillä nähtävästi *ratkeaa* kysymys tästä artikkelista. Jos se menee painoon nyt heti, koetan lähettää Teille yhden kappaleen ensimmäistä korjausvedosta: ehkä Teillä on vielä jotain huomauttamista ja silloin ehdimme vielä korjata (sillä aikaa kun ensimmäinen ja toinen vedos ovat korjattavina).

Puristan lujasti kättänne ja toivon Teidän lepäävän oikein hyvin ja tervehtyvän kunnolleen. Ehkä olisi parempi, ettei Teille toistaiseksi lähetettäisi mitään? ettei pilattaisi lomaa ja parantumista?

Teidän *Petrov*

Kirjoittakaa osoitteella Herrn Dr. Med. Carl Lehmann
Gabelsbergerstrasse 20 a/II.
München (sisäkuoreen *für Meyer*).

Lähetetty Münchenistä Zürichiin
Julkaistu ensi kerran v. 1925

Julkaistaan
kästikirjoituksen mukaan

* — neuvottelut. *Toim.*